

УДК: 343.132:004.8:341.231

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.136>

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ПРАКТИКИ

Бєлова М.В.,

*доктор юридичних наук, доцент
кафедри конституційного права та порівняльного правознавства
юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID: 0000-0003-2077-2342*

Бєлов Д.М.,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного права
та порівняльного правознавства юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
Заслужений юрист України
ORCID: 0000-0002-7168-9488*

Рушак І.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
юридичний факультет,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Бєлова М.В., Бєлов Д.М., Рушак І.В. Штучний інтелект у досудовому розслідуванні кримінальних справ: окремі питання міжнародної практики.

Вказується, інтеграція технологій штучного інтелекту (ШІ) у різноманітні аспекти суспільного життя відкриває нові горизонти та водночас створює серйозні виклики для правової системи, зокрема у сфері кримінального процесу. Хоча застосування систем ШІ на етапі досудового розслідування значно підвищує оперативність та результативність розкриття злочинів, воно також породжує комплекс складних питань правового, етичного та процесуального характеру.

У статті досліджуються окремі аспекти міжнародної практики впровадження технологій штучного інтелекту в досудове розслідування кримінальних справ. Проаналізовано основні підходи до правового регулювання використання систем штучного інтелекту в кримінальному провадженні різних країн, зокрема США, Великої Британії, Японії, Канади, Франції, Нідерландів, Сінгапуру та Австралії.

Особливу увагу приділено аналізу законодавства США, де створено комплексну систему правового регулювання та контролю за використанням штучного інтелекту в правоохоронній діяльності. Розглянуто ключові нормативно-правові акти: Electronic Communications Privacy Act, Foreign Intelligence Surveillance Act та USA PATRIOT Act, які встановлюють правові рамки застосування технологій ШІ при проведенні досудового розслідування. Досліджено механізми судового, парламентського та відомчого контролю за використанням систем ШІ в кримінальному провадженні.

Значну увагу приділено етичним аспектам впровадження штучного інтелекту в правоохоронну діяльність. Проаналізовано досвід різних країн у створенні спеціалізованих інституцій та розробці етичних кодексів використання ШІ. Визначено основні принципи етичного застосування технологій ШІ в досудовому розслідуванні: прозорість процесу прийняття рішень, захист приватності, забезпечення підзвітності та побудова довіри суспільства.

За результатами дослідження визначено тенденцію до формування комплексного підходу в регулюванні використання ШІ, що поєднує правові механізми контролю з етичними стандартами. Обґрунтовано необхідність забезпечення балансу між підвищенням ефективності розслідування за допомогою технологій ШІ та захистом прав учасників кримінального провадження.

Ключові слова: штучний інтелект, досудове розслідування, кримінальне провадження, правоохоронна діяльність, етичні стандарти, міжнародний досвід.

Bielova M.V., Byelov D.M., Rushchak I.V. Artificial Intelligence in Pre-Trial Investigation of Criminal Cases: Some Issues of International Practice.

It is indicated that the integration of artificial intelligence (AI) technologies into various aspects of public life opens up new horizons and at the same time creates serious challenges for the legal system, in particular in the field of criminal proceedings. Although the use of AI systems at the stage of pre-trial investigation significantly increases the efficiency and effectiveness of solving crimes, it also gives rise to a complex of complex issues of a legal, ethical and procedural nature.

The article examines some aspects of the international practice of introducing artificial intelligence technologies into pre-trial investigation of criminal cases. The main approaches to legal regulation of the use of artificial intelligence systems in criminal proceedings of various countries, in particular the USA, Great Britain, Japan, Canada, France, the Netherlands, Singapore and Australia, are analyzed.

Particular attention is paid to the analysis of US legislation, which has created a comprehensive system of legal regulation and control over the use of artificial intelligence in law enforcement activities. Key regulatory and legal acts are considered: the Electronic Communications Privacy Act, the Foreign Intelligence Surveillance Act and the USA PATRIOT Act, which establish the legal framework for the application of AI technologies in pre-trial investigation. Mechanisms of judicial, parliamentary and departmental control over the use of AI systems in criminal proceedings are studied.

Considerable attention is paid to the ethical aspects of the implementation of artificial intelligence in law enforcement activities. The experience of different countries in creating specialized institutions and developing ethical codes of practice for the use of AI is analyzed. The main principles of the ethical application of AI technologies in pre-trial investigation are identified: transparency of the decision-making process, protection of privacy, ensuring accountability and building public trust.

The results of the study identify a trend towards the formation of a comprehensive approach to regulating the use of AI, combining legal control mechanisms with ethical standards. The need to ensure a balance between increasing the efficiency of the investigation using AI technologies and protecting the rights of participants in criminal proceedings is substantiated.

Key words: artificial intelligence, pre-trial investigation, criminal proceedings, law enforcement activities, ethical standards, international experience.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту (ШІ) та їх впровадження в різні сфери суспільного життя ставить перед правовою наукою нові виклики, особливо у сфері кримінального судочинства. Використання систем ШІ в досудовому розслідуванні демонструє значний потенціал для підвищення ефективності та швидкості розкриття злочинів, проте одночасно породжує низку правових, етичних та процесуальних питань.

Міжнародна практика застосування ШІ в досудовому розслідуванні демонструє різноманітні підходи до вирішення проблем, пов'язаних із забезпеченням законності та допустимості доказів, отриманих за допомогою систем ШІ, захистом прав і свобод учасників кримінального провадження, а також визначенням меж використання таких технологій у правоохоронній діяльності.

Практика застосування ШІ в досудовому розслідуванні демонструє значні переваги у таких напрямках як прогнозування злочинності, аналіз великих масивів даних, розпізнавання облич та об'єктів, автоматизація рутинних процесів документування. Зокрема, системи предиктивної аналітики, що використовуються правоохоронними органами США та країн ЄС, показують високу ефективність у запобіганні злочинам та оптимізації розподілу поліцейських ресурсів.

Водночас існуючий досвід виявляє ряд проблемних аспектів, таких як ризики упередженості алгоритмів ШІ, питання прозорості прийняття рішень, захист персональних даних та забезпечення права на справедливий суд. Особливої уваги потребує розробка правових механізмів контролю за використанням ШІ в досудовому розслідуванні та встановлення чітких критеріїв допустимості отриманих за його допомогою доказів.

Отже, актуальність дослідження зумовлена необхідністю вивчення міжнародного досвіду впровадження систем ШІ в досудове розслідування для формування ефективної моделі їх використання в українській правоохоронній системі з урахуванням міжнародних стандартів та найкращих практик.

Метою дослідження є аналіз окремих аспектів міжнародної практики використання систем штучного інтелекту в досудовому розслідуванні кримінальних справ, визначення основних проблем та перспектив їх впровадження, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання застосування ШІ в кримінальному провадженні.

Стан опрацювання проблематики. Теоретичною основою дослідження стали праці вітчизняних та зарубіжних науковців у галузі кримінального процесу, інформаційного права та правової інформатики. Загальні питання використання інформаційних технологій у кримінальному провадженні досліджували В. Бірюков, В. Гончаренко, М. Погорецький, М. Шепітько. Проблеми

впровадження систем ШІ в правоохоронну діяльність розглядали О. Баганець, В. Білоус, В. Журавель, Н. Карпов, Ю. Орлов. Серед зарубіжних дослідників значний внесок у розробку проблематики використання ШІ в кримінальному судочинстві зробили Дж. Цітрон (J. Citron), Ф. Пасквале (F. Pasquale), А. Сміт (A. Smith), Р. Саскінд (R. Susskind). Окремі аспекти правового регулювання застосування систем ШІ в досудовому розслідуванні висвітлені у працях експертів Ради Європи та інших міжнародних організацій.

Виклад основного матеріалу. Зростаюча роль технологій штучного інтелекту у сфері кримінального розслідування відкриває перед правоохоронними органами нові перспективи щодо роботи з доказовою базою та її аналізом. Дане дослідження спрямоване на всебічний аналіз світового досвіду впровадження систем ШІ в досудове розслідування з урахуванням особливостей законодавства різних держав. Особлива увага приділяється правовому регулюванню використання ШІ при збиранні доказів, а також механізмам забезпечення права на приватність та захист прав учасників кримінального провадження. Проведений аналіз дозволить визначити ключові тенденції та сформулювати практичні рекомендації щодо подальшої інтеграції технологій ШІ у кримінальне судочинство [1, с. 300].

У міжнародній практиці сформувалися різні підходи до правового регулювання та практичного впровадження технологій штучного інтелекту в досудове розслідування кримінальних справ. Так, базовим напрямком є формування етико-правових засад застосування ШІ, що охоплює розробку принципів прозорості алгоритмів, захисту приватності, забезпечення справедливого процесу та недискримінації. Паралельно відбувається адаптація законодавства для регламентації використання ШІ при збиранні та оцінці доказів, визначення стандартів алгоритмічного прийняття рішень та механізмів їх оскарження. Також відзначимо, важливим елементом є інституційне забезпечення через створення експертних груп та консультативних органів, до яких входять представники правоохоронних органів, правники, науковці та громадськість. Ці структури здійснюють оцінку ефективності та етичних аспектів використання ШІ, розробляють рекомендації щодо його регулювання та забезпечують публічний діалог [2, с. 229].

Значна увага приділяється розвитку науково-дослідної складової через підтримку інноваційних проектів, створення спеціалізованих лабораторій та налагодження співпраці між державним, приватним та академічним секторами. Не менш важливим є забезпечення належного рівня компетентності правоохоронців, адвокатів та суддів через впровадження навчальних програм та обмін практичним досвідом. Окремим напрямком виступає міжнародне співробітництво, спрямоване на вироблення спільних підходів та стандартів використання ШІ в кримінальному провадженні, що сприяє гармонізації практики його застосування [3, с. 90].

В останні роки використання ШІ в кримінальних розслідуваннях стало актуальною темою у багатьох країнах. ШІ може відігравати значну роль у зборі, аналізі та використанні доказів, що сприяє більш ефективному та об'єктивному проведенню досудових розслідувань. Однак, використання ШІ в кримінальних справах ставить питання щодо приватності, прав та етики [4]. Отже, зосередимося на міжнародному досвіді імплементації ШІ в досудове розслідування кримінальних справ та аналізі законодавства різних країн з цієї теми.

Правове регулювання використання систем штучного інтелекту в кримінальному провадженні характеризується розробкою спеціального законодавства, спрямованого на захист прав учасників кримінального процесу. Держави запроваджують систему обмежень та контролю за застосуванням ШІ, зокрема через механізм судового санкціонування певних слідчих дій, таких як моніторинг комунікацій чи вилучення цифрових даних. Особлива увага приділяється захисту права на приватність через встановлення чітких правил збирання, зберігання та обробки персональних даних, отриманих за допомогою технологій ШІ в ході досудового розслідування [5].

У світовій практиці вже існують успішні приклади законодавчого регулювання та практичного застосування технологій штучного інтелекту в досудовому розслідуванні. Показовим є досвід Сполучених Штатів Америки, де нормативно-правова база передбачає можливість використання систем ШІ для автоматизованого аналізу комунікацій, включаючи телефонні розмови та електронне листування, що суттєво підвищує ефективність виявлення та розслідування злочинів правоохоронними органами. Законодавство США, що передбачає використання штучного інтелекту для автоматичного аналізу телефонних розмов та електронної пошти, включає декілька ключових законів і положень, які регулюють цю сферу. Найбільш відомими є Electronic Communications Privacy Act (ECPA), Foreign Intelligence Surveillance Act (FISA), і USA PATRIOT Act [6].

Ключовим нормативно-правовим актом, що регулює використання технологій перехоплення та аналізу електронних комунікацій у США, є Закон про захист приватності електронних комунікацій (Electronic Communications Privacy Act – ECPA) 1986 року. Цей закон встановлює правовий режим доступу правоохоронних органів до даних телефонних розмов та електронного листування при

розслідуванні злочинів, одночасно закріплюючи гарантії захисту приватності учасників комунікацій. Важливо, що доступ до таких даних може здійснюватися виключно з дотриманням встановлених законом процедур та обмежень.

Закон про нагляд за іноземною розвідкою (Foreign Intelligence Surveillance Act – FISA) 1978 року створює правову основу для збору розвідувальної інформації щодо іноземних суб'єктів в інтересах національної безпеки США. Даний нормативний акт уповноважує компетентні органи отримувати судові дозволи на збір інформації про іноземних агентів, діяльність яких може становити загрозу національній безпеці або мати кримінальний характер. При цьому технології штучного інтелекту можуть застосовуватися для автоматизованого аналізу комунікацій, що підпадають під дію FISA [7].

Прийнятий після терористичних атак 11 вересня 2001 року Патріотичний акт США (USA PATRIOT Act) розширив повноваження правоохоронних органів у сфері протидії тероризму. Цей нормативно-правовий акт надає спеціальні можливості для доступу до електронних даних, включаючи перехоплення телефонних розмов та електронного листування під час розслідування терористичної діяльності. В межах цього закону системи штучного інтелекту активно використовуються для аналізу великих масивів даних з метою виявлення потенційних терористичних загроз. В рамках USA PATRIOT Act встановлено, що правоохоронні органи можуть отримувати накази на здійснення перехоплення електронних комунікацій, таких як телефонні розмови та електронна пошта, з метою збору інформації щодо можливих терористичних загроз. Застосування штучного інтелекту в цьому контексті дозволяє автоматично аналізувати та фільтрувати великі обсяги комунікаційних даних для виявлення підозрілих зразків, ключових слів або злочинних дій, які можуть бути пов'язані з терористичною діяльністю.

У законодавстві США запроваджено систему стримувань і противаг щодо використання технологій штучного інтелекту при зборі та аналізі електронних даних у кримінальному провадженні. Незважаючи на надання правоохоронним органам широких повноважень у сфері доступу до електронних комунікацій, законодавство встановлює чіткі обмеження та процедури контролю для захисту прав громадян. Ключовими елементами такого контролю є вимога щодо отримання судового дозволу на проведення відповідних слідчих дій, а також функціонування спеціальних механізмів нагляду за використанням систем штучного інтелекту в процесі розслідування. Це забезпечує баланс між ефективністю правоохоронної діяльності та захистом фундаментальних прав і свобод особи [8].

Система судового контролю за використанням технологій штучного інтелекту в досудовому розслідуванні у США реалізується насамперед через механізм судового санкціонування. Відповідно до вимог законодавства, зокрема USA PATRIOT Act, доступ правоохоронних органів до електронних комунікацій та інших даних, що підлягають аналізу за допомогою ШІ, можливий лише на підставі судового наказу. Процедура отримання такого судового дозволу передбачає ґрунтовну перевірку судом наявності достатніх підстав та доказів для проведення відповідних слідчих дій із застосуванням ШІ. Суд розглядає аргументи сторін та оцінює необхідність і пропорційність втручання у приватне життя особи. Такий механізм судового нагляду є важливою гарантією захисту конституційних прав громадян від неправомірного втручання під час використання технологій ШІ в кримінальному провадженні [2, с. 450].

В системі контролю за застосуванням технологій штучного інтелекту в досудовому розслідуванні важливу роль відіграють спеціалізовані комітети Конгресу США. Зокрема, Комітет Сенату з питань юстиції (Senate Judiciary Committee) та Комітет Палати представників з питань юстиції (House Judiciary Committee) здійснюють парламентський нагляд за дотриманням законодавства у сфері використання ШІ правоохоронними органами. Діяльність цих комітетів включає проведення парламентських слухань, розгляд скарг щодо можливих порушень при застосуванні ШІ, а також розробку рекомендацій для вдосконалення механізмів контролю. Такий парламентський нагляд забезпечує додатковий рівень захисту прав громадян та сприяє підвищенню ефективності використання технологій ШІ в кримінальному провадженні [9].

Внутрішньовідомчий контроль за використанням штучного інтелекту в правоохоронній діяльності США реалізується через систему спеціалізованих підрозділів у структурі правоохоронних органів. Показовим є приклад Федерального бюро розслідувань (FBI), де функціонує Офіс генерального інспектора (Office of the Inspector General), який здійснює незалежний нагляд за діяльністю Бюро. Цей контрольний орган уповноважений проводити розслідування щодо випадків можливих порушень при використанні технологій ШІ, перевіряти дотримання встановлених процедур та стандартів, а також реагувати на скарги щодо неналежного застосування систем ШІ у розслідуванні кримінальних справ.

У різних країнах сформувалися відмінні підходи до правового регулювання використання штучного інтелекту в кримінальному провадженні. Так, зокрема, в Японії ця сфера регламентується За-

коном про управління інформаційними технологіями та захист персональних даних, який встановлює чіткі правила щодо захисту приватної інформації та визначає межі застосування технологій ШІ в розслідуванні кримінальних справ. Особлива увага приділяється забезпеченню конфіденційності особистих даних при використанні систем ШІ.

Натомість законодавство Великої Британії акцентує увагу на практичних аспектах застосування ШІ у правоохоронній діяльності, зокрема для аналізу великих масивів даних та створення профілів злочинців. Такий підхід дозволяє ефективно використовувати потенціал ШІ для оптимізації процесу розслідування при збереженні належних гарантій захисту прав особи [10].

Впровадження технологій штучного інтелекту в досудове розслідування супроводжується значними етичними викликами, особливо у сфері захисту прав людини та забезпечення приватності при зборі та обробці даних. У відповідь на ці виклики держави запроваджують систему обмежень та захисних механізмів для гарантування прав учасників кримінального провадження. Важливим напрямком регулювання є розробка етичних кодексів використання ШІ в правоохоронній діяльності. Такі кодекси визначають принципи та стандарти застосування технологій ШІ, спрямовані на запобігання зловживанням та неправомірному використанню штучного інтелекту при проведенні досудового розслідування [11].

Показовим прикладом розробки етичних стандартів використання штучного інтелекту в правоохоронній діяльності є досвід Канади, де функціонує спеціально створена «Експертна група зі штучного інтелекту для правоохоронних органів». Ключовим завданням цієї групи є формування етичного кодексу застосування технологій ШІ в діяльності поліції та інших правоохоронних органів. При цьому основна увага приділяється забезпеченню таких фундаментальних принципів як справедливість процесу, прозорість використання ШІ та належний захист прав громадян при застосуванні цих технологій у правоохоронній діяльності.

У Великій Британії питання етичного використання технологій штучного інтелекту в правоохоронній діяльності регламентується через кодекси етики, розроблені Міністерством внутрішніх справ. Ці документи встановлюють комплексну систему етичних принципів та стандартів застосування ШІ. Британські кодекси етики охоплюють декілька ключових аспектів, зокрема: забезпечення прозорості при використанні систем ШІ, гарантування прав і свобод громадян, а також впровадження ефективних механізмів контролю та регулювання застосування технологій штучного інтелекту в діяльності правоохоронних органів.

Французький досвід формування етичних стандартів використання штучного інтелекту в правоохоронній діяльності представлений роботою Центру етичних наук та інновацій (Centre National d'Éthique et d'Innovation – CNEI). Ця інституція відповідальна за розробку етичного кодексу застосування ШІ правоохоронними органами. У своїй діяльності Центр зосереджується на трьох ключових принципах: забезпечення прозорості використання технологій ШІ, впровадження механізмів відповідальності за прийняті рішення та дотримання фундаментальних прав людини при застосуванні систем штучного інтелекту в правоохоронній діяльності [9].

Досвід Нідерландів у розробці етичних стандартів використання штучного інтелекту в правоохоронній діяльності представлений роботою Національного комітету з етики для штучного інтелекту (National Ethics Committee for AI in Law Enforcement). Цей спеціалізований орган відповідає за формування системи етичних принципів застосування ШІ в роботі правоохоронних органів. Діяльність Комітету зосереджена на забезпеченні чотирьох фундаментальних принципів використання ШІ в правоохоронній сфері:

- прозорості процесів та рішень;
- відповідальності за використання технологій;
- захисту приватності учасників кримінального провадження;
- побудови довірчих відносин між правоохоронною системою та суспільством.

Досвід Сінгапуру заслуговує на особливу увагу, оскільки ця країна є визнаним лідером у впровадженні технологій штучного інтелекту в правоохоронну діяльність. Важливим кроком стало створення спеціального Етичного кодексу ШІ для правоохоронних органів, який встановлює комплексну систему етичних норм застосування цих технологій. Першим принципом Етичного кодексу є обов'язкова оцінка ризиків та можливих побічних наслідків використання ШІ. Це передбачає ретельний аналіз потенційних загроз та розробку механізмів їх мінімізації при застосуванні технологій штучного інтелекту. Другим важливим принципом є забезпечення прозорості процесу прийняття рішень із застосуванням технологій ШІ. Це дозволяє підтримувати високий рівень підзвітності та контрольованості використання штучного інтелекту в правоохоронній діяльності. Третім ключовим принципом виступає гарантування захисту приватності при зборі та обробці даних. Цей принцип спрямований на забезпечення балансу між ефективністю розслідування та захистом особистих прав громадян. Четвертим принципом є формування та підтримка

довіри суспільства до використання ШІ у правоохоронній діяльності. Це досягається через відкритий діалог з громадськістю та демонстрацію відповідального підходу до застосування новітніх технологій.

Австралійський підхід до розробки етичних стандартів використання штучного інтелекту в правоохоронній діяльності характеризується широким залученням різних зацікавлених сторін до процесу консультацій та досліджень. Особливістю австралійської моделі є активна співпраця державних органів з експертним середовищем, включаючи фахівців у сфері ШІ, представників академічних установ та організацій громадянського суспільства. Такий інклюзивний підхід забезпечує всебічне врахування різних точок зору при формуванні етичних стандартів. Головною метою цієї роботи є створення комплексної системи етичних принципів, які б чітко визначали межі допустимого використання технологій ШІ в правоохоронній діяльності, забезпечуючи баланс між ефективністю розслідування та захистом прав людини [10].

У Європейському Союзі (ЄС) також проводяться роботи щодо розробки етичних принципів для використання ШІ в правоохоронній діяльності. Наприклад, Група регуляторів з етики штучного інтелекту ЄС розглядає питання, пов'язані з етикою і нормами використання ШІ в різних сферах, включаючи правоохоронні органи. Група визначає принципи, які повинні керувати використанням ШІ з урахуванням прав та свобод громадян [11].

Насамкінець, слід відзначити, Організація Об'єднаних Націй (ООН): ООН активно займається питаннями етики використання ШІ в різних галузях, включаючи правоохоронну діяльність. У рамках ООН була створена Робоча група з етики та штучного інтелекту, яка займається розробкою рекомендацій та принципів для етичного використання ШІ, зокрема в правоохоронних органах. Група сприяє обміну досвідом та встановленню міжнародних стандартів в цій сфері [12].

Ці країни та міжнародні організації приділяють значну увагу виробленню етичних принципів та кодексів для використання ШІ в правоохоронній діяльності. Це важливий крок у забезпеченні відповідального та етичного використання ШІ, зберігаючи права, свободи та принципи, які є фундаментальними для справедливого правосуддя та захисту громадян.

Висновки. Отже, міжнародний досвід впровадження штучного інтелекту в досудове розслідування демонструє різноманітні підходи до правового регулювання використання цих технологій. Особлива увага приділяється забезпеченню балансу між ефективністю розслідування та захистом прав учасників кримінального провадження через створення системи правових гарантій та механізмів контролю.

Крім того, аналіз законодавства різних країн свідчить про формування комплексної системи регулювання використання ШІ в правоохоронній діяльності, що включає як спеціальне законодавство, так і етичні кодекси. Показовим, зокрема, є досвід США, де створено багаторівневу систему контролю, що включає судовий нагляд, парламентський контроль та внутрішньовідомчі механізми моніторингу.

Важливою тенденцією є інституціоналізація етичних стандартів використання ШІ через створення спеціалізованих органів та експертних груп, які розробляють етичні принципи та здійснюють моніторинг їх дотримання. Такий підхід, що демонструють Канада, Велика Британія, Франція, Нідерланди, Сінгапур та Австралія, дозволяє забезпечити прозорість, підзвітність та етичність використання технологій ШІ в кримінальному провадженні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бисага Ю.М., Белов Д.М., Заборовський В.В. Штучний інтелект та авторські і суміжні права. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*. Випуск 76(2). Ч. 2. 2023. С. 299–304.
2. Белова М.В., Белов Д.М. Імплементация штучного інтелекту в досудове розслідування кримінальних справ: міжнародний досвід. *Аналітично-порівняльне правознавство*. № 2. 2023. С. 448–454.
3. Бисага Ю.М., Белова М.В., Белов Д.М. Виклики для прав дитини у зв'язку з розвитком штучного інтелекту. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*. Випуск 77(3). Ч. 1. 2023. С. 88–91.
4. Artificial Intelligence in Criminal Investigations. (2020) by the United Nations Interregional Crime and Justice Research Institute (UNICRI). URL: https://www.unicri.it/sites/default/files/topic_artificial_intelligence_in_criminal_investigations.pdf.
5. The Use of Artificial Intelligence in Criminal Investigations and Prosecutions. (2020) by the Council of Europe. URL: <https://rm.coe.int/the-use-of-artificial-intelligence-in-criminal-investigations-and-prosec/1680a84a92>.
6. Artificial Intelligence in Criminal Justice: A Review of the Use of Artificial Intelligence in Criminal Justice System» (2020) by the National Institute of Justice (NIJ). URL: <https://nij.ojp.gov/library/publications/artificial-intelligence-criminal-justice>.

7. Artificial Intelligence in Criminal Justice: Addressing Ethical Concerns. (2019) by the Brennan Center for Justice. URL: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/artificial-intelligence-criminal-justice-addressing-ethical-concerns>.
8. AI in Law Enforcement: The Power, Risks, and Ethics of Using AI for Criminal Justice. (2021) by the Future of Life Institute. URL: <https://futureoflife.org/ai-law-enforcement-power-risks-ethics-using-ai-criminal-justice>.
9. Artificial Intelligence in Law Enforcement: Applications, Benefits, and Challenges. (2021) by the RAND Corporation. URL: https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RRA800/RRA824-1/RAND_RRA824-1.pdf.
10. Artificial Intelligence in Policing: A Scoping Review of Challenges and Opportunities. (2020) by the Police Foundation. URL: <https://www.police-foundation.org.uk/wp-content/uploads/2020/10/AI-in-policing-a-scoping-review-of-challenges-and-opportunities.pdf>.
11. Artificial Intelligence and Policing: An International Overview of Practices. (2020) by the Australian Institute of Criminology. URL: <https://www.aic.gov.au/sites/default/files/2020-08/tbp100-ai-policing-international.pdf>.
12. The Role of Artificial Intelligence in Criminal Investigations: Implications and Challenges. (2019) by the International Journal of Computer Science and Network Security. URL: https://ijcsns.org/papers/vol19no3/11_Paper_20.pdf.